
Til Nilfloden gennem Suez

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Til Nilfloden gennem Suez

4

Til Nilfloden gennem Suez

Til Nilfloden gennem Suez

[1] Genoptrykt i "Vedersø-Jerusalem Retur" Pag 76-83 under Overskrift: "Mellem Biler og Kameler".

Søndag den 8. April 1934.

Til Nilfloden gennem Suez

Kaj Munks Rejsebreve.

Sognepræst Kaj Munk sender "Jyllandsposten" en Række Rejsebreve fra sin store Udenlandsrejse. Vi bringer i Dag det tolvte, hvori han skildrer Turen gennem Suezkanalen og til Nilen.

VI FORLØD EUROPA i Neapel og betænkte blege Englændere og blaa Bølger med det Job at føre os til fremmede Verdensdele. Hvad er det for en Strand, vi skimter forude, lav og sandet som - nej, endnu lavere, endnu mere sandet end nogen vestjydsk Kyst? Det er Ægypten, fortæller de mig, det Sted, hvor Kulturens Vugge stod - eller rettere gyngede paa en Flods sivbortede brede Løber. Det er Afrika, Faraos, Josefs, Moses', Alexanders, Hannibals, Cleopatras, Barn Jesus', Napoleons, Livingstones Afrika. Og Lesseps'.

"Drik Dewars Whisky" er den første Livsvisdom, denne Verdensdel indprenter med Flammebogstaver i vort Sind. Og den næste er ligesom denne: "Dans og Varieteforestilling i Aften fra 10 til 2".

Men ud for Port Saida's Havn staar Statuen af Ferdinand Lesseps. Tag Deres Landkort frem for igen at beundre Suezkanalen. Saa ligetil synes det at ridse en Rende gennem det løse Sand den bitte Vej fra Middelhavet ned til det røde Hav, saa man kan slippe for at ro sig Vabler i Hænderne gennem hele Saltkarret uden om Afrikas Skinke. Men det er slet ikke ligetil. Teknisk set er løst Sand ingenlunde snildere at komme til Rette med end den granithaardeste Knast. Et Fjeld er et Mandfolk: Stikker man ham et Par paa Tosken og faar hans Ord for, at saa skikker han sig, skikker han sig som Regel; er udlagt: Har man sprængt en Klippe, er og forbliver der et Hul. Men Sand er et lunefuldt Kvindfolk, skejer ud og flyver omkring og farer sammen.

Endda er de tekniske Vanskeligheder aldrig de værste; nej, det er at skabe Tro og overvinde Uvilje - Tro paa, at det *kan* gøres, og at det kan betale sig, naar det er gjort. Og Uviljen - ja, for den Stormagt vil ikke have Ruterne forandret, for nu har den sin Flaadebasis et andet Sted, og den Sultan vil ikke have, at de kommer og render med Dørene igennem hans Rige, og det Ingeniørfirma finder Planen ad Hekkenfeldt til, naar Arbejdet ovedrages et andet Firma. For slet ikke at tale om Faren ved Villigheden, nemlig fra alle dem, der iler til i Haab om Chancer for Svindel og Plyndring og Tyveri.

Lesseps var Manden, der overvandt alle Vanskeligheder med sit Columbus-Sinds stædige: Lad os alligevel prøve. Aartusinders Drøm fik han virkeliggjort, saa det nu er et dagligdags Billede, at i en Stribe Vand, der ikke syner stort bredere end Kanalen fra Vedersø Sø gennem den tørlagte Del af Stadil Fjord, skrider 20-30,000 Tons Dampere, som

var det den største Selvfølge, at de spadserer rundt herinde i Ørkenen. Sin Statue har Lesseps i Sandhed som en Menneskehedens Velgører fortjent i betydeligt højere Grad end de 5 Aars Fængselsstraf, han mange Aar senere blev idømt, fordi samvittighedsløse Bengler blodigt snød den gamle Mand, der havde paabegyndt Menneskehedens næste Underværk, Panamakanalen.

Med hvilken Stolthed over sin egen Tid ser man ikke den drøje Australiensdamper glide ind i det kunstige Stræde, vor Tid, der omsider magtede en af alle Tiders højeste, vingebackende Drømme. Saa sagte! Grav i Sandet, og I vil kunne finde Spor af en Kanal, som en Farao Aarhundreder før Kristus havde skabt fra Nilen ud til det røde Hav. Een Gang før har det altsaa været lykkedes paa en anden Manér. Hvad ved vi? Maaske med Aartusinders Mellemrum mange Gange før. Og hvad Løn mon Farao gav *sin* Lesseps? Hvor staar midt mellem alle Kanaler Kulturen i Dag i Forhold til før?

Lad os i hvert Fald ikke spørge den to Gange sorte Fyr dernede - een Gang sort, fordi han er Neger, og een Gang til, fordi han er Kullempen -, der stepper paa et Bræt i Strømmen, kigger i Vejret med missende Abeøjne, flækker de graadige Læber i et fjoget Grin, slaar sig paa Laarene, klapper i Hænderne og løfter dem mod os med et Brøl: Mani! Mani! Penge! Penge! Saa nedværdigende, saa uhyggeligt er dette Syn, at man griber sig i en i Tvivl: Er Jesus Kristus saa stor en Undernes Mester, at han paa Dommedag ogsaa i dette Uhyre kan opspore en Sjæl, som han kan trække ud af Skarndyngen, polere og sende ind i det evige Lys? Jo, han vil kunne det.

Men nu myldrer de ægyptiske Troldmænd - ej, hvad skriver jeg? Toldmænd og Politifolk om Bord, alle smukke hvide Mennesker og alle med rød Fez med dinglende Kvast i til Hovedbeklædning. De syner Pas, afkræver Penge for Karantæne, roder i Kufferter. Tak. En Motorbaad pisker af Sted til Stationen, man stoppes med sine Pakkenelliker ind i en 1. Klasse under en Regn af Drikkepenge (det er mig, der regner, men ikke uden forudgaaende indtrængende Bønner), Toget sætter sig i Gang og kører længe paa Kanalens Bred og drejer saa ind i Ørkenen, der bestaar af et Par Kaktusplanter og Sand og Sand og Sand - Sand, der ligger stille, og Sand, der trisser omkring, og Sand, der taktløst maser sig ind paa de fremmede, ind gennem Ruderne, ind gennem Tøjet, ind i Øre og Næse og Mund. En sjælden Gang dukker en lille ynkelig Oase op, lidt grønt, et Par Palmer, nogle faa Huse - og Børn, der raaber Baksjisj (lær det Ord med det samme, det vil De faa Brug for i den kommende Tid), saa Sand igen, indtil vi pludselig kører mellem grønne Marker og faar Kairo i Sigte, Ægyptens Hovedstad, hvor Kongen bor og Englænderne regerer.

Jeg springer af og spørger efter - hvadbehager? Aah, de taler Arabisk. Om jeg? *Nej*. Men der er et Sprog, De kan rejse over hele Verden med; hvis De bare kan det, vil De blive forstaaet alle Vegne; og kan De ikke det, er det ligegyldigt, hvilket Sproggeni De iøvrigt monne være. Engelsk? Næh, næh, næh. Det er det Sprog, der ligger i Tegnebogen. Det behersker jeg paa indeværende Tidspunkt af min Rejse endnu taaleligt, og ved Hjælp af det faar jeg en Chauffør til at fragte os til det mig i Rom opgivne Hotel, Cecilhouse, som ejes af den fortrinlige danske Vicekonsul Queden og regeres af hans fyndige Frue.

Hvilket Chok at træde ind i Spisesalen. Der staar lyslevende de fire Erkeengle fra Guds

grønne Enge, store, kraftige, bredbringede, paa lydløse Sandaler sig bevægende Væsener af Mandkøn og mørkladen Lød, iført skinnende hvide Kjortler med dannebrogsrødt Skærf om Lænder og de viftende Fez'er paa Hovederne. Kun Vingerne bæres ikke til Skue, men de er der, thi Serveringen foregaar med flyvende Fart.

*

Og saa skal vi ud i Kairo. Se nu der! En Sporvogn! Og der! En Kamel. Der staar en Trup Arabere og passiarer, indhyllt, saa kun Øjnene skelnes, i Sjaler og Dækkener, som de bærer saa kongeligt, at end ikke Salomon kan have baaret sin Herlighed med større Værdighed end Tiggerne her deres Pjalter. Der skridter en europæisk Dame med Cigar paa forbi to muhamedanske Kvinder med det paabudte tætte Slør over Næsepinden til at skjule Ansigtet for Mændenes Blikke, de sorte, grimme Kjoler til at udviske Legemet og de klirrende Ringe om Anklerne til at røbe, at disse uformelige Polstringer dog indeholder to Evadøtre bag Indpakningen. Uden om Statuen hist snurrer Bilerne i et uendeligt Jag, af og til afbrudt af en Æselskærre, styret af en Araber og belæsset med 7-8 Bylter af Kvinder, der, hvis de ikke har Sløret paa, skynder sig at løfte en Flig af Kjolen, for at man ikke skal se deres Mund. Her er brede Gader med franske og engelske Indskrifter over Butikkerne, og her er Østens smalle Gyder med en Hvirvel af nøgne Børn og sorte Geder, travende, ihjaende Æsler belæsset med - ja, med Alverden, og Driverter, der hænger paa Restaurationer, enten med Vandpiben i Flaben eller Holmblad i Grabberne eller simpelthen dørsker sammen i Rendestenen og holder en solsløv Passiar i Gang.

Her er Gaden smal, og sirligt parkerer en Bil et Forhjul paa Fortovet. Nu rejser fornemme Moskeer deres luftige Kupler med Halvmaanens Tegn paa Tinden, saa ringer det fra ortodokse eller katolske eller armenske eller en og anden Afskygning af evangeliske Kirketaarne. Derhenne marcherer en Afdeling engelske Soldater, og kommer en dem i Vejen, saa et Rap af en Stok! Smukke Villaer her i Parker med Statuer, Søjler og et Blomstervæld Aaret rundt. Hist tripper to franske Nurser med Barnevogne ind under Anlæggets Palmer, og her bugseres en Ligkiste frem paa Skuldrene af fire Arabere, efterfulgt af et Kobbelt af Grædekoner, der slaar sig for Brystet, klasker sig paa Kinderne og kaster Overkroppene hid og did. Mod Sværmene af paatrængende Postkortsælgere og af Betlere, der udfordrende peger paa en Armstump eller et aabent Saar, hjælper intet Moskitonæt.

Udenfor Ægyptisk Banks Pragtpalads ligger daglangt den blinde Dreng med de hvide Øjenæbler bag de halvtiklemte Laag og den altid tomme, aldrig ænsede Haand rakt ud over Fortovet. Paa Gadehjørner paraderer strunke Betjente, saagar med Gevær over Skulder. I Luften knurrer britiske og ægyptiske Flyvemaskiner og hænger de evige Gribbe.

*

Vi springer op i en Sporvogn og kører uden for Byen. Og der ligger da Sandet i Lejr og trænger den fra begge Sider, Oceaner af det dødsgolde Sand. Grebet, ja, næsten ry-

stet ind til Hjerteroden forstaar man først nu, da man ser det, i hvilken Grad Ægypten er Nilen, udelukkende Nilen, forstaar den - som man før mente smagløse - Fremstilling af Floden i en Statue af en Kvinde med hundrede Bryster, forstaar, hvordan det kunde falde en Oldtidens Tænker ind at kalde Vandet for alle Tings Ophav, forstaar det Udtryk: Livets Kilde. Dobbelt gribende virker det at betænke, at her, hvor Floden - med sine Oversvømmelser skabende "Paradis af Ørke" - betingede Menneskelivet og dets Udfoldelse, her, mellem disse Bredder, vuggedes Sivkurven, hvori det Spædbarn laa, der skulde blive Verdens Lovgiver gennem de 10 Buds Udødelighed. Og paa det samme Sted, ved disse samme Bredder stod et andet Spædbarns Vugge, han, der skulde paa een Gang ophæve og bekræfte den andens Livsværk, med en endnu større Myndighed end hans.

Og hvordan ærer saa Ægypterne Nilen? Ved at bruge den til alt. Alt undtagen Motorfartøjer. Er den mon for hellig til det? Se, hvor Okserne gaar deres evindelige Rundgang foran Vandhjulstangen og hælder Liter efter Liter ud i Smaakanalnættet til Agrenes Overrisling. Se Stormasternes laksrøde, duvende Sejl flyve Fiskeren ned ad Flodens Spejl til det Sted, hvor han plejer at hente sin Føde. Se, der ligger en Bonde paa Maven i Vandet med Ansigtet rettet mod Mekka og forretter sin Bøn; dér sidder en med sin blottede Ende imod os - Klat, Klat, Klat, og ved Siden af ham firer en anden sit Bæger ned fra en Baad og læsker sin Tørst. Der gaar Konerne ned med Vasketøjet og med Opvasken og med Shellbenzindunken til at hente Vand hjem til Huset i. Der tømmer Manden Møddingen ud, saa Dunsten staar op i en Sværm af Fluer, og Gribbene firer Sig en Snes Alen ned, mens Naboen smider Klunset og sjasker ud i Badet.

Der kommer Cooks Lystyacht glidende med de rige Amerikanere, og hist pulser en enkelt Fragtdamper tungt af Sted. Der gror de Siv, hvoraf man fletter sig Tage og Klæder, Kurve og Maatter, og de Sukkerrør, Betjent og Tigger med samme Velbehag gnasker Saften af, saa der er en Dynge af udspyttet Straa paa Gaden, hvor de har gasset sig med Ægyptens "fattige Mands Snaps".

Hvad er Nilen? Ægyptens Livgiver, Ægyptens Moder. Den har født dette Land og opholder det, giver det Mad og Drikke, Svaling og Renlighed, bærer det paa sin Arm.

*

Jeg gaar ned igennem den støvende og solblændende Gade. Der ligger en Møgsæk paa Fortovet, tankeløs giver jeg den et Spark, og en Mand vikler sig ud af sin Mumie med et Brøl. Fejltagelsen godgøres med et Par Pjaster. En ung, dejlig Araberinde - den eneste, Turen viste mig - gaar paa velskabte, nøgne Fødder og roder om Kap med to Graakrager i en Affaldsdyngge; jeg faar en Gnist af de sorte Øjne; saa skynder hun sig at dække sin Mund.

Skrupsulten drejer jeg ind i min Gade, forbi et hujende Æsel med to Mænd paa sin korte Ryg, haster gennem Hoteldøren og synker ned i min Stol i Spisesalonen. Jeg tænker paa Gudsmanden Moses, hvis etiske Kraft den Dag i Dag faar Mænd med Nerver af Staal til at dreje bort fra Veje, de vilde have fulgt, hvis ikke *han* havde været. Og jeg tænker paa den gamle Strik til Muhamed, som i en 12-13 Hundrede Aar min Sandten har kunnet bilde Millioner af Kvinder ind, at ogsaa Munden er en Kønsdel. Jeg tænker paa Julius Cæsar,

den prægtige, der har - men stop! Nu toner Englen Gabriel frem med Koteletten.
Kaj Munk.